

Силабус курсу СОЦІАЛЬНИЙ ПАТРОНАЖ

Освітньо-професійна програма:
«Соціальна Педагогіка»
Галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень
Кількість кредитів: 4.
Дні занять: згідно розкладу
Консультації: середа 14.00-16.00, ауд. 232
Рік навчання: 1. Семестр: 2.
Мова викладання: українська
Форма навчання: денна/заочна

Викладач курсу	доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти і менеджменту соціокультурної діяльності Парфанович Іванна Іванівна
Контактний телефон	+380963432565
E-mail	parfanovichi@ukr.net
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 4 (120 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Соціальний патронаж» спрямована на ознайомлення магістрантів з новими надбаннями в теорії та практиці соціальної педагогіки в Україні та закордоном і формування професійних компетентностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у магістрів формуються **компетентності**:

- ЗК 1** Уміння спілкуватися усно та в письмовій формі державною мовою. Володіння базовими навичками комунікації іноземною мовою. Здатність здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК 2** Здатність усвідомлювати потребу у професійному саморозвитку; вдосконалювати наявні професійні уміння та навички відповідно до вимог професійного середовища та розвивати нові професійно-значущі якості; адекватно оцінювати позитивні зміни у професійній діяльності та оволодіння новими знаннями та методами професійної діяльності на основі використання сучасних інформаційних технологій. Готовність до ведення дистанційної освітньої та консультативної діяльності, використання комп'ютерних і мультимедійних технологій у викладацькій діяльності
- ЗК 3** Здатність до прогнозування стратегії професійної діяльності; застосовувати знання та розуміння основних концепцій, теорій та фактів для прогнозування стратегії професійної діяльності, дотримання етичних стандартів у соціально-педагогічній діяльності; визначати шляхи вирішення моральних проблем та приймати адекватне професійне рішення в етичних питаннях; постійно працювати над власними цінностями, поглядами.
- ЗК 6** Здатність використовувати доцільні технології, форми та методи соціально-педагогічної роботи у професійній діяльності; володіти знаннями щодо

характеристики та класифікацій інноваційних технологій, форм та методів, які використовуються у професійній діяльності; добирати найбільш ефективні форми та методи роботи, забезпечувати їх варіативність, структурність, послідовність та інтеграцію

- ЗК 11 Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, знань та пояснень, які їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, а також до осіб, які навчаються.
- ФК 11 Здатність самостійно діагностувати й диференціювати фази синдрому вигорання педагогічних педагогів, соціальних працівників, надавати індивідуальні консультації; володіти окремими техніками релаксації; самостійно застосовувати діагностичний інструментарій; природно долати стрес, самовідновлюватися.
- ФК 13 Здатність до координації зусиль різних організацій соціально-педагогічної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту представників груп ризику.
- ФК 14 Володіння навичками диференціації соціально-педагогічної роботи з клієнтами із врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів із профілактики соціально-педагогічних проблем, котрі порушують або гальмують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому.
- Здатність до використання професійно профільних знань в галузі соціології, психології, педагогіки, права, менеджменту, інших наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів.
- ФК 15 психології, педагогіки, права, менеджменту, інших наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів.
- ФК 16 Посередництво між клієнтами та структурами, що надають послуги, з метою максимізації соціально-педагогічних ресурсів відповідно до потреб та інтересів споживачів послуг.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Патронажна робота як елемент соціального обслуговування	Знати диференціацію понять «Соціальна профілактика», «Соціальне обслуговування», «Соціальний патронаж», «Соціальний патронаж». Розуміти функції патронажу, спрямованість патронажної роботи фахівців соціальної сфери, види патронажу. Вміти визначати специфіку соціально-медичного патронажу, форми соціально-медичного патронажу, власне соціальний патронаж, завдання власне соціального патронажу, напрями соціального патронажу, соціально-педагогічної політики як визначального чинника соціально-педагогічного патронажу. Обґрунтувати соціальне виховання, соціально-педагогічний патронаж, завдання соціально-педагогічного патронажу.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	2. Генезис патронажної роботи	Знати основи законодавчо-нормативної бази патронажної роботи, види	Презентації, питання,

		соціальних послуг та форми їх надання: соціально-побутові, психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні, інформаційні та послуги з працевлаштування, з професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Розуміти основні права індивідів як отримувачів соціальних послуг. Мати уявлення про наукові теорії як основа соціального впливу, теорію соціального виховання, теорію соціальної дії, теорію морального розвитку, теорію очікувань, теорію психосоціального розвитку. Вміти інтерпретувати зарубіжний досвід роботи за місцем проживання.	вправи, тести
2/2	3. Науково-методологічні основи патронажу	Знати мету і предмет патронажу, категорії населення, які перебувають під патронатом, вимоги до професійного рівня патронажного працівника, принципи патронажної роботи. Розуміти сутність організації комплексного змісту патронажної роботи, рівнів патронажної роботи. Мати уявлення про патронажну роботу на первинному, вторинному, третинному рівнях та заходи і методи патронажної роботи. Аналізувати специфіку застосування: соціологічних методів: метод аналізу документів; метод експертних оцінок; біографічний метод; спостереження; педагогічних методів: формування суспільної свідомості: бесіда, диспут, лекція; формування досвіду суспільної поведінки: вправа, привчання, попередження, доручення; стимулювання і оцінки поведінки, заохочення і покарання; методів перевірки та оцінки ефективності проведеної роботи: параметричний метод; аналіз опитування. Вміти застосовувати методики співпраці суб'єктів патронажної роботи, терміни патронажу за місцем проживання.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	4. Форми і складові патронажної роботи	Знати форми патронажної роботи, особливості захисту прав й інтересів клієнтів патронажу, посередницької роботи з клієнтом патронажу, послуг по догляду або денного догляду за дітьми, кондуктивної соціально-педагогічної допомоги, кураторства з елементами нагляду й контролю, турботи про нове	Презентації, питання, вправи, тести

		<p>місце проживання, економічної допомоги.</p> <p>Розуміти складові патронажної роботи: соціальний контроль, соціально-психологічний вплив, соціальну підтримку. Мати уявлення про супровідну документацію соціального педагога, документи з планування, відображення заходів за результатами діяльності, контроль і керівництво з боку адміністрації, основні документи школи з питань соціального захисту учнів.</p>	
2/2	5. Психолого-педагогічні передумови патронажної роботи.	<p>Знати основні орієнтації патронажних клієнтів: немотивовані клієнти з рентною та ігровою орієнтаціями; клієнт патронажу, який здійснює протидію, типи протидій клієнта, прийоми для подолання протидій об'єкта-суб'єкта патронажу; важка особистість як об'єкт патронажу; особи з алкогольною чи наркотичною залежністю; асоціальні особистості, люди з обмеженими можливостями; психічно хворі члени сімей; люди, які перенесли травму; престарілі люди; діти з адиктивною поведінкою; дезадаптовані діти й підлітки; особи, які проявляють протиправу поведінку; агресивні особи й такі, що допускають насилля в сім'ї; акцентуйовані особи. Вміти застосовувати механізми психологічного захисту, техніки вирівнювання напруження.</p>	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	6. Патронажна робота з індивідом	<p>Знати етапи патронажної роботи з індивідом, про діагностику як етап патронажної роботи, вибір і застосування засобів, традиційні та специфічні форми патронажної роботи з індивідом. Розуміти специфіку здійснення індивідуальної психологічної (психосоціальної) підтримки. Мати уявлення про технологічність соціального і соціально-педагогічного патронажу індивіда, діагностику як елемент технології патронажної роботи. Розуміти, що таке втручання в ситуацію, робота над мотивацією, проблемний аналіз і діагностика, встановлення договірних відносин, соціальна терапія, різновиди індивідуальної патронажної роботи. Вміти реалізовувати механізми організації роботи за різними категоріями</p>	Презентації, питання, вправи, тести

		неблагополуччя.	
2/1	7. Сім'я як об'єкт патронажу	Розуміти актуальність патронажної роботи з сім'єю. Знати мету соціально-педагогічного патронажу сімей, мету соціального патронажу сімей, принципи діагностики сім'ї, критерії адаптованості сім'ї до життя, групи сімей, стосовно яких здійснюється патронаж. Аналізувати ознаки дисфункційних сімей, індивідуально-диференційований підхід до дослідження сім'ї, рівні умов сімейного виховання, сімейні кризи. Мати уявлення, що таке соціально-педагогічна робота з сім'єю, знати правила-рекомендації для налагодження позитивного спілкування з членами сім'ї, методи патронажної роботи з сім'єю.	Презентації, питання, вправи, тести
2/1	8. Мікросоціальне оточення індивіда	Розуміти, що соціальні стосунки індивіда є визначальним чинником у його розвитку і соціалізації. Знати умови діагностики мікросоціального оточення індивіда, специфіку визначення впливу мікросоціального середовища на індивіда, сімейного середовища індивіда. Обґрунтувати специфіку колективу як об'єкта патронажу, ставлення об'єкта-суб'єкта патронажної роботи до колективу, ставлення об'єкта-суб'єкта патронажної роботи до навчання і праці. Вміти враховувати у патронажній роботі вплив неформальних об'єднань, осіб протилежної статі, об'єктивних факторів за місцем проживання індивіда.	Презентації, питання, вправи, тести
2/1	9. Соціальні інститути, які здійснюють патронажну роботу	Знати суб'єкти соціального патронажу, специфіку патронажної роботи у діяльності інститутів соціальної сфери, соціальні служби: центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, спеціалізовані служби центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служба у справах дітей, органи опіки та піклування, рада з опіки і піклування, притулки для неповнолітніх, правоохоронні органи, центри медико-соціальної реабілітації. Визначати специфіку дошкільного та загальноосвітнього навчального закладу як суб'єктів здійснення патронажу, громадські та благодійні організації, які здійснюють патронажну роботу. Мати уявлення про повноваження суб'єктів патронажу, взаємодію соціальних	Презентації, питання, вправи, тести,

		інститутів у процесі патронажної роботи, форми взаємодії соціальних інститутів при виконанні функцій патронажу, діяльність соціально-педагогічного комплексу.	
2/1	10. Суб'єкт патронажу та етика роботи	Знати зміст етики патронажу, загальні риси етики патронажної роботи, умови забезпечення ефективності патронажної роботи, а також вимоги, що ставляться до суб'єкта патронажу. Дати визначення, що таке соціальна ініціатива, соціальна інновація, ролі патронажного працівника, синдром професійного вигорання патронажного працівника. Обґрунтувати обумовленість патронажної роботи вихідним станом об'єкта-суб'єкта патронажу. Мати уявлення про невербальні елементи практичної підготовки кадрів, які проводять патронажну роботу, непередбачувані ситуації у процесі патронажної роботи, вербальні бар'єри у спілкуванні, бажані вербальні й невербальні прояви при проведенні патронажу, небажані вербальні й невербальні патронажу.	Презентації, питання, вправи, тести

Індекс у матриці ОП	Програмні результати навчання
ПРН 3	Здійснювати аналіз соціально-педагогічної діяльності на міжнародному, національному, регіональному та локальному рівнях; здійснювати порівняльний аналіз досвіду вирішення соціально-педагогічних проблем, прогнозувати шляхи їх розв'язання; визначати пріоритетні проблеми в соціально-педагогічній практиці, здійснювати соціально-педагогічну роботу з урахуванням змін у нормативно-правових документах
ПРН 9	Розробляти програму підтримки дітей з особливими освітніми потребами в шкільному середовищі; реалізовувати різні підходи до оцінювання досягнень у соціальному зростанні дітей з особливими освітніми потребами; встановлювати партнерські відносини між школою, сім'єю і громадою; здійснювати оцінку ефективності роботи з даною категорією.
ПРН 11	Визначати, аналізувати та пояснювати соціальні явища, ідентифікувати соціально-педагогічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; оцінювати позитивні й негативні вияви діяльності громадських течій та рухів.
ПРН 12	Здійснювати та організовувати корекційно-розвивальний процес: надання реабілітаційних послуг в центрах, комплексах, службах із відновлення психологічного, морального, емоційного стану та здоров'я клієнтів.
ПРН 13	Пропонувати власні способи вирішення соціальних завдань і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
ПРН 15	Розробляти та реалізовувати індивідуальні та групові програми соціально-педагогічної корекції та програми індивідуальної та групової реабілітації, вміти діагностувати можливі відхилення у поведінці клієнтів.
ПРН 18	Самостійно обирати необхідні технології соціально-педагогічної роботи як систему прийомів і засобів соціально-педагогічного впливу, прогнозувати умови, що забезпечуватимуть оптимальний розвиток особистості.
ПРН 19	Відповідально приймати самостійні рішення у нестандартних ситуаціях професійної діяльності, співвіднесення тенденцій розвитку суспільства з тенденціями розвитку освіти і соціальної сфери.
ПРН 20	Здійснювати комунікацію українською та іноземною мовами, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування в процесі вирішення соціально-педагогічних задач задля налагодження посередництва та поліпшення або відтворення нормальної життєдіяльності клієнтів.

ПРН 22	Модифікувати, удосконалювати та запроваджувати нові види технік консультативної та психокорекційної роботи з молоддю, дітьми-сиротами, інших категорій, які опинились у складних життєвих обставинах.
ПРН 24	Доводити інформацію про соціально-педагогічні проблеми до громадськості, органів законодавчої і виконавчої влади через різні канали зв'язку; вміння готувати та оформляти управлінські документи.

Рекомендовані джерела

1. Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин: Прийнята резолюцією 47/135 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1992 року // Відродження. 2009. №2. С. 37–38.
2. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист (збірник документів): Частина I. К. : АТ «Видавництво «Столиця», 1998. 248 с. Частина II. К.: АТ «Видавництво «Столиця», 1998. 292 с.
3. Законодавство України про пільги. Пільги. Переваги. Гарантії. Компенсації: 36. норм. актів / упоряд. Я.М. Гутарін. К.: Юрінком Інтер, 2017. 560 с.
4. Збірник міжнародних правових документів, законодавчих актів і нормативних документів України з питань соціально-правового захисту. К.: Столиця, 2018. 513 с.
5. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України, 1996. № 30. С. 141.
6. Ольхович О. В. Становище біженців із України та шляхи їх соціальної інтеграції. Соціально-правовий захист молоді: Збірник наукових статей / Заг. ред. І. Козубовська, В. М. Великий. Ужгород, 2012. 319 с.
7. Пащенко С. Ю. Підготовка соціального педагога до соціалізації дітей-інвалідів в умовах літнього оздоровчого табору. Наука і сучасність : збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. К.: Логос, 2003. Том XXXVI. 310 с. С. 101–109.
8. Права людини: методичні рекомендації для вчителів загальноосвітніх шкіл, гімназій та ліцеїв. К., 2016. 160 с.
9. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / За ред. А. Й. Капської. К., 2000. 264 с.
10. Соціальна робота: технологічний аспект / За ред. проф. А. Й. Капської. К.: ДЦССМ, 2004. 364 с.
11. Адресный социальный патронаж семьи и детей: Научно-методическое пособие / Под ред. Л. С.Алексеевой. Мн., 2000 160 с.
12. Алексеева Л. С., Меновщиков В. Ю. Социальный патронаж семьи в системе социального обслуживания. Научно-методическое пособие. Харьков, 2015. 160 с.
13. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 134 с.
14. Костицький В. Розвиток соціальної сфери в Україні // Соціальна політика і соціальна робота. 2016. № 1. С. 7–28.
15. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / Навчально-методичний посібник. Київ: ВіАн, 1996. 352 с.
16. Етика соціально-педагогічної роботи з сім'єю: навчально-методичний посібник. К. : УДЦССМ, 2001. 72 с.
17. Збірник законодавчих та нормативних актів з питань соціального та правового захисту. К., 2012. 171 с.
18. Кодекс етики соціального работника и социального педагога. К., 2003. 20 с.
19. Козубовська І.В., Керцман В.Ю., Товканець Г.В. Роль і функції соціально-психологічної служби в роботі з сім'єю. Ужгород, 1998. 73 с.
20. Кочубей А., Умарова Н. Азбука семьи или Практика работы с семьями: учеб. пособие. Харьков, ПИОПКРО, 2014. 152 с.

21. Парфанович І.І. Правові основи захисту дитинства: соціально-педагогічний аспект. Навчальний посібник. Тернопіль.: ТНПУ, 2006. – 180 с.
22. Парфанович І.І. Система виховної роботи з умовно засудженими неповнолітніми. Тернопіль: ТНПУ, 2005. 220с.
23. Практика социальной работы / Под ред. К. Ханвея, Т. илкота. Амстердам. К., 1996. 240 с.
24. Репнова Т. Соціальний патронаж сім'ї // Соціальний педагог / Упоряд.: Т.Шаповал, Т.Гончаренко. К., 2006. С. 45–76.
25. Работа з клієнтами соціальних служб / упорядн. Зайцева З. Г. К., 2002.
26. Хэпуорт Д. Х., Парсен Р. Х. Практика социальной работы / Пер. с англ. Л.Раненковой. Запорожье, 1999. 156 с.
27. Лактионова Г. М. Крупный город как среда социализации (Теоретико-методологический аспект) / Соціально-педагогічні та медико-психологічні заходи протидії вживанню наркогенних засобів неповнолітніми і молоддю : науково-методичний посібник / Упорядник – заг. ред. О. І. Пилипенко. К. : А.Л.Д., 1995. С. 16–32.
28. Лактионова Г. М. Пол как фактор различий в ценностных ориентациях старшеклассников // Актуальные проблемы социализации девушек-подростков: сборник научных статей / Под общ. ред. Г. М. Лактионовой. К. : А.Л.Д., 1995. С. 36-41.
29. Лукіна Т. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Актуальні проблеми державного управління : [зб. наук. пр.] / Т. Лукіна. Харків. : регіон. ін-т держ. упр. Харків, 2014. Вип. 3. С. 96–101. [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_3_23.
30. Маланчій В. Організація роботи з дітьми з особливими освітніми потребами / В. Маланчій. Початкова школа. 2014. № 4. С. 62–63. – [Електронний ресурс]. Режим ждоступу : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psh_2014_4_26.
31. Мартинчук О. В. Інклюзивне навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітньому просторі / О. В. Мартинчук. – Теорія та методика навчання та виховання. 2011. Вип. 29. С. 88–93. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ttmniv_2011_29_13.
32. Матвеева М. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навчально-методичний посібник / М. П. Матвеева, С. П. Миронова. Кам'янець-Подільський, 2005. 163 с.
33. Методичні рекомендації щодо організації індивідуальної форми навчання учнів з інтелектуальним недорозвитком в умовах загальноосвітнього навчального закладу / [упорядн. Лоза С. І.] Тернопіль, 2008. 87 с.
34. Миронова С. П. Індивідуальний підхід як провідний принцип навчання допоміжної школи С. П. Миронова // Дефектологія. 2002. №1. С.42.
35. На допомогу педагогу загальноосвітнього навчального закладу / укл.: Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : [навчально-методичний посібник]. Рівне, 2012. 16 с.
36. Навчання дітей із затримкою психічного розвитку в інклюзивних класах. Режим доступу : <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-navchannya-ditej-iz-zatrymkoju-psyhichnogo-rozvytku-v-inklyuzyvnyh-klasah/>

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час заняття	5
Змістовий модуль 1. Соціальний патронаж у системі соціальної роботи – усне і письмове опитування, презентації, задачі, вправи, тести	30

Змістовий модуль 2. Специфіка патронажної роботи з різними соціальними групами – усне і письмове опитування, презентації, задачі, вправи, тести	30
Самостійні завдання	20
Екзамен – тести, завдання	20

• **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

• **Політика щодо академічної доброчесності:** усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені.

• **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із деканатом.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		<i>Для заліку</i>
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	зараховано
75-84	C	
64-74	D	
60-64	E	зараховано
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни